

ELTE | PPK
PEDAGÓGIAI ÉS PSZICHOLÓGIAI KAR

A mesterségesintelligencia-alapú tartalomgenerálás használata a Karon

2023. április 18.

TARTALOM

- 3 Bevezetés**
- 4 Mire jó az MI?**
- 4 Korlátok**
- 5 Az MI és a tudományos kötelességszegés (*academic misconduct*)**
- 5 Javaslat az oktatók számára az MI-források használatával kapcsolatos kurzusinformációkra**
- 6 Ajánlás az MI-források feltüntetésére a hallgatók munkáiban**
- 7 Példa az elismerésre, leírásra és hivatkozásra**
- 7 Elismerés**
- 7 Az MI használatának leírása**
- 7 Referencia**
- 7 Példák a ChatGPT kérdésekre adott válaszaira**

Bevezetés

A szerzői művek önálló megalkotásával és (jog)tisztaságával kapcsolatban korábban kialakított hagyományokkal összhangban szükségesnek találtuk a mesterséges intelligencia fejlődésére is reflektálni. Ennek keretében az ELTE PPK Mesterséges intelligencia az oktatásban és kutatásban elnevezésű eseti bizottsága a kari Hallgatói Önkormányzat és a kari Doktorandusz Önkormányzat támogatásával az alábbi irányelveket fogalmazta meg¹, amelyeket a Kar vezetése jóváhagyott:

Jelen állásfoglalás a mesterséges intelligencia (a továbbiakban: MI) utóbbi időben nagy érdeklődéssel övezett, több kísérlet eredményeként napvilágot látott szöveggeneráló eszközeire – például a ChatGPT, a CoPilot és legutóbb a Google Bard – vonatkozik (a továbbiakban együttesen: MI-eszközök). Nem vonatkozik viszont a helyesírásellenőrző, stilisztikai, tartalomelemző, fordító, stb. programokra. Amennyiben a szerző feladat teljesítési kötelezettsége során nem szöveg, hanem például kép előállítására kötelezett, akkor jelen irányelv arra értelemszerűen alkalmazandó (pl. DALLE-2).

Ezek az eszközök átalakíthatják és akár bomlaszthatják az intézményi működési kultúrát azáltal, hogy számos tudományos és szakmai műhelyben megjelennek majd. A PPK-n azonban úgy gondoljuk, hogy ez a fejlődés nem megállítható, ezért nem megtiltjuk használatukat, hanem támogatjuk hallgatóinkat és kollégáinkat ezek hatékony, etikus és átlátható használatában. Ezek az eszközök a tanulási és a tudományos alkotófolyamat oly mértékű leegyszerűsítését kínálják, ami rombolhatja az analitikus és kritikus gondolkodás iránti elkötelezettséget. Ez utóbbi pedig a mély és értelmes tanulás egyik kulcsa. Tisztában kell tehát lennünk azzal, hogy bár használatuk vonzó és könnyű megoldást ígér, félrevezető és torzító lehet. A legfontosabb annak a szétválasztása, hogy szakmailag hol van az a pont, ameddig az ilyen eszközök használata indokolt, és mikortól kínál tisztességtelen előnyt.

Alapelveként elvárjuk, hogy senki ne használjon MI-eszközök által generált szövegtörzseket (pl. összefüggő gondolatsorokat) saját szellemi terméként esszé vagy más hasonló mű, továbbá vizsgaválaszok létrehozásához, vagy bármely olyan esetben, amikor azt a követelmények kifejezetten tiltják, illetve semmilyen esetben ne tüntesse azt úgy fel, mintha saját önálló munkája lenne. Mindez nem vonatkozik arra az esetre, amikor az MI-eszköz használata kifejezett (kari, oktatói) elvárás.

Az alábbiakban felvázoljuk, hogy miként használható az MI, és hogy hogyan ismerjük el a használatát.

¹ A jelen dokumentum alapját a University College of London (UCL) azonos céllal készített anyaga (ucl.ac.uk/students/exams-and-assessments/assessment-success-guide/engaging-ai-your-education-and-assessment) képezi, amelynek adaptálására az UCL hivatalos képviselőjének (provost) engedélyével rendelkezünk.

Mire jó az MI?

Az MI-re alapuló eszközök számos módon segíthetik a szerzőket. Ilyenek például:

- olyan kérdések megválaszolásában, ahol a válaszok az interneten található anyagokon alapulnak,
- ötletek megfogalmazásában és írásos anyagok tervezésében vagy strukturálásában,
- grafikákhoz, képekhez és látványelemekhez szükséges ötletek generálásában,
- írott anyagok áttekintésében és kritikus elemzésében, érvényességük értékelése érdekében,
- nyelvtani szerkezetek javításában, különösen akkor, ha a készülő mű nyelve nem az anyanyelv,
- különböző írási stílusok gyakorlásában,
- szövegek rövidítésében,
- kérdőívek tételeinek generálásában,
- szakirodalom keresésében, összefoglalások készítésében,
- előadásdiák készítésében,
- címtöltekek generálásában,
- magyarázatok megfogalmazásában,
- számítógépes kódok esetén a hibakeresésben,
- az írás megakadása (blokk) esetében és az azon való túljutás segítésében.

Korlátok

A fő különbség a mesterséges és az emberi intelligencia között az, hogy az MI-eszközök nem értenek meg semmit abból, amit előállítanak, azaz, hogy az általuk előállított szavak mit jelentenek a való életben.

Az Open.ai, a ChatGPT alkotói maguk is megfogalmaztak hasznos tanácsokat és szempontokat², amelyek támpontokat és segítséget nyújtanak az oktatók és a diákok számára. Ezek röviden összefoglalva:

- Bár az MI által előállított mű hihetőnek és jól megírtnak tűnhet, az MI-eszközök gyakran adnak téves választ, ezért a tényszerűség megőrzése érdekében csak megfelelő körültekintés és ellenőrzés mellett lehet rájuk támaszkodni.
- Az MI-eszközök jobban teljesítenek kevésbé specializált területeken, illetve azokban a tárgyakban, amelyekről széles körben írnak.
- Az internetes keresőmotorokkal ellentétben nem keresik az aktuális forrásokat, és jelenlegi fejlettségi szintjükön néhány hónap alatt elavulnak.
- Néha fiktív idézeteket, forrásokat találnak ki.
- Az általuk felhasznált források kulturális dominanciát, meglévő sztereotípiákat, elfogultságokat és egyoldalú vagy szubjektív nézőpontokat tükrözhetnek.
- Mellőzik a kritikus hozzáállást a felhasznált források tartalmának tekintetében.

Fontos kiemelni, hogy az ezekre az eszközökre való túlzott támaszkodás csökkentheti a kommunikációs, kritikai gondolkodási és értékelési készségek kulcsfontosságú tanulmányi és szakmai elemeinek fejlesztési

² platform.openai.com/docs/chatgpt-education

lehetőségeit, amelyekre a tanulmányok során és azon túl is szükség van. Amit azonban ezek az eszközök nyújthatnak, az a lehetőség a kritikai elemzési és értékelési készségek fejlesztésére az általuk előállított anyag tanulmányozásával és annak kritikus elemzésével, valamint annak megítélése, hogy az általuk készített mű valóban érvényes és valós-e.

Az MI és a tudományos kötelességszegés (*academic misconduct*)

Az ELTE Hallgatói Követelményrendszer 74/A–74/C.§ megfogalmazza a hallgatói művek jogtisztaságával kapcsolatos követelményeket és azok megszegésének jogkövetkezményeit.

Az egyes mesterségesintelligencia-eszközök által generált szavak és ötletek más, humán szerzők anyagait és ötleteit használják fel anélkül, hogy hivatkoznának rájuk. Ez a tény önmagában is ellentmondásos, és felveti annak a lehetőségét, hogy egy MI-eszköz generálta művet plágiumnak minősítsenek.

Amennyiben egy hallgató bizonytalan abban, hogy milyen eszközök engedélyezettek egy adott szöveg, feladat elkészítésekor, feltétlenül kérje ki az adott oktató iránymutatását a kérdésben.

Ha egy értékelőben (pl. oktatóban) felmerül, hogy a szerző (pl. hallgató) az MI által generált eredményt saját munkájaként próbálja feltüntetni, akkor – az egyetemi szabályok alapján – ennek kivizsgálását kezdeményezheti a kari etikai bizottságnál. Ez adott esetben etikai vagy más (pl. hallgatói fegyelmi) jogkövetkezmények alkalmazásához vezethet, és eredményeképpen a kérdéses mű hasonló elbírálásban részesülhet, mint a plágium.

Javaslat az oktatók számára az MI-források használatával kapcsolatos kurzusinformációkra

Javasoljuk, hogy minden oktató gondolja át, hogy az adott kurzusán milyen módon alkalmazhatók és mely MI-eszközök, -források. Amennyiben az oktató elegendőnek találja a jelen irányelv alkalmazását, akkor fontolja meg ennek a kurzusleírásban való feltüntetését. Ellenkező esetben a kurzusleírásban fogalmazza meg a kurzusspecifikus követelményeket.

Ajánlott szöveg: „Mesterségesintelligencia-alapú tartalomgenerálás használatára a Kar irányelvei követendők: ppk.elte.hu/dokumentumok/mesterseges-intelligencia.”

Ajánlás az MI-források feltüntetésére a hallgatók munkáiban

Ha az oktató egyértelművé tette, hogy a hallgató felhasználhat MI-forrásokat a munkájában, akkor ezt a tényt fel kell tüntetni, és az alábbi módon ajánljuk hivatkozni:

1. Az MI használata

Az MI használatát az eszköz megnevezésével és a használat módjának leírásával be kell mutatni a következő módon:

- Kijelentem, hogy semmilyen MI-technológiával előállított tartalom nem került bemutatásra saját munkaként.
- Kijelentem, hogy az alábbi programot (program megnevezése és a link feltüntetése) a háttérkutatáshoz és az eredményeim tanulmányozásához szükséges anyagok előállításához ezen munka elkészítése során felhasználtam.
- Kijelentem, hogy az alábbi programot (program megnevezése és a link feltüntetése) olyan anyagok generálására használtam, amelyek módosított formában szerepelnek a munkámban.

2. Ismertetés: le kell írni, hogyan keletkezett az információ vagy az anyag

Le kell írni, hogyan jött létre az információ vagy az anyag (beleértve a szerző által használt promptokat³), mi volt a kimenet, és a szerző hogyan változtatta meg a kimenetet. A használat jellegétől függően a következő megfogalmazási stílust kell használni:

- A következő promptok kerültek be az alábbi programba (a promptok beillesztése).
- A kapott kimenet a következő volt: <Az MI-rendszer által generált kimenet beillesztése >
- A kimenetet a következő módokon változtatta meg: <magyarázza el a végrehajtott műveleteket >

3. Referencia: végső útmutatás az MI által generált tartalomra való hivatkozáshoz

Le kell írni, hogyan jött létre az információ vagy az anyag (beleértve a szerző által használt promptokat), mi volt a kimenet, és a hallgató hogyan változtatta meg a kimenetet. A használat jellegétől függően a következő megfogalmazási stílust kell használni:

- A következő promptok kerültek be az <MI-rendszerbe>: <A prompt(ok) beágyazása >
- A kapott kimenet a következő volt: <Az MI-rendszer által generált kimenet beillesztése >
- A kimenetet a következő módokon változtattam meg: <magyarázza el a végrehajtott műveleteket >

³ A prompt a számítógépes nyelvezetben használt fogalom a különböző utasítások, parancsok leírására.

Példa az elismerésre, leírásra és hivatkozásra

Elismerés

A jelen mű előállításához a ChatGPT xy verzióját használtam (chat.openai.com).

Az MI használatának leírása

A ChatGPT segítségével szöveg vázlatot hoztam létre, melyet aztán adaptáltam az esszémben, és a mesterséges intelligencia-filozófiához és haszonelvűséghez való hozzájárulására, valamint az emberi jogokra és a polgári szabadságjogokra gyakorolt hatására összpontosítottam. Egy további ChatGPT promptot használtam, hogy magas szintű ötletet generáljak az utilitarizmusról és a polgári szabadságjogokról.

Referencia

OpenAI, ChatGPT, 2023. március 15., chat.openai.com/APA példa:

Példák a ChatGPT kérdésekre adott válaszaira:

Prompt: Írjon magas szintű esszétervet a következőről: „A mesterséges intelligencia hasznos-e az emberiség számára?”

MI válasz:

- I. Bevezetés
 - A. Háttérinformációk a mesterséges intelligenciáról
 - B. A „hasznos” kifejezés meghatározása
 - C. A mesterséges intelligencia fogalma
 - D. A dolgozatban megfogalmazandó érvek felvázolása

- II. A mesterséges intelligencia hozzájárulása a filozófiához
 - A. A haszonelvű filozófia
 - B. Az MI pozitív vonatkozásai
 - C. Az MI kritikája

- III. Digitális fejlődés és az MI hatása az egyéni szabadságra és az emberi jogokra
 - A. Az egyéni szabadság és az emberi jogok a digitális térben (törvényi szint)
 - B. Az MI elméletek és hatásuk a polgári szabadságjogokra
 - C. Az MI egyéni szabadsággal és emberi jogokkal kapcsolatos hatásainak kritikai elemzése

- IV. Az EU MI politikája
 - A. Az EU alapjogi konstrukciója és az MI
 - B. Az EU elképzeléseinek hatása az MI használatára és a jogfejlődésre
 - C. Az EU MI stratégia kritikája

V. Következtetés

A. A tézis újrafogalmazása

B. Az esszében megfogalmazott érvek összefoglalása

C. Végző értékelés arról, hogy az MI hasznos-e az emberiség számára a bemutatott bizonyítékok alapján

Prompt: Foglalja össze, mit jelent az MI a polgári szabadságjogok szempontjából

MI válasz:

Az MI (Mesterséges Intelligencia) számos hatást gyakorolhat a polgári szabadságjogokra, mind pozitív, mind negatív módon.

Pozitív hatásai közé tartozik az MI által nyújtott lehetőségek, például a nagy mennyiségű adat elemzése, amelyek segíthetnek az emberi jogok védelmében és a diszkrimináció felderítésében. Az MI szintén hasznos lehet a kormányzati hatékonyság javításában, az oktatásban és az egészségügyben, ami által jobb életminőséget biztosít a polgárok számára.

Azonban az MI használatának negatív hatásai is vannak, amelyek veszélyeztethetik a polgári szabadságjogokat. Például az MI által előrejelzett adatok használata függővé teheti a személyes döntéseket, az arcfelismerő technológiák pedig fenyegetést jelenthetnek a magánéletre és az alapvető emberi jogokra nézve. Az MI algoritmusok lehetnek előítéletesek és a szegénységgel és egyenlőtlenséggel kapcsolatos problémákat is előidézhetnek.

Ezért fontos az MI alkalmazásával kapcsolatos szabályozás és az adatvédelem biztosítása, valamint az emberi jogok és a polgári szabadságjogok védelme az MI fejlődése során.

(A példa választ a ChatGPT generálta.)

*[Készült a University College London *Engaging with AI in your education and assessment* című útmutatója alapján a szerzők engedélyével.]*

